Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ...

Әр адамның туған жері, өсіп-өніп үлкен өмірге қадам бастырған мекені болады. Ол - Отан! "Отан үшін отқа түс, күймейсің" деген сөздер сол үшін шығарылса керек. Алайда, қазіргі таңда Отанынан жырақ жүрген жастар саны ауыз толтырып айтарлықтай. Бірі - білім қуып кетсе, бірі - сол елдің мәдениетіне, тұрмыс-тіршілігіне қызыққандар. Егер әр адам өзіне ұнаған елге, білімі мықты өзге елдегі оқу орнына кететін болса, туған жердің жайы не болмақ? Отанға кім қызмет етеді? Мағжан Жұмабаев сенген жастар қайда?

Қазақта: "Өзге елде - сұлтан болғанша, өз еліңде - ұлтан бол," - деген сөз бар. Өзге елде білім алып, саяхаттап, сол жақтың мәдениетімен танысқан дұрыс. Алайда, туған жерге оралып, жаңа тәжірибелермен бөлісіп, өз Отанымыздың дамуына үлес қосуымыз тиіс. Отансыз адам, ормансыз бұлбұлмен тең. Дана халқымыздың әр сөзінде терең мағына, асыл ой жатыр. Сондықтан осы мәселе төңірегінде алысқа ойлау қажет. Білім, жалақы, қызығушылықтан бұрын, біздің адамдық тұрғыда алдымен Отан алдындағы борышымыз бар. Мұны да ескерген жөн. Болашақ - жастардың қолында. Ел сенімін ақтайтындай жастар болуымыз үшін ең бірінші - Отанға деген сезім болуы қажет. Ал, Отанына сезімі зор азамат елі үшін қолынан келгенін аянбайды деуге де болады. Осы орайда біз батыр ата-бабаларымыздан үлгі ала аламыз. Исатай, Махамбет сынды батырларға бай еліміз. Олар сол заманда елін, жерін қасық қаны қалғанша оқ пен оттың арасында қорғады. Елім деп еміренген батырлар болды. Әр қазақ баласында осындай қасиеттер болса, жарқын болашақтың таңы да алыс емес.

Қорытындылай келе әр адам өз Отанының

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

дамуына үлес қосып, өсіп-өркендеуіне атсалысуы тиіс. Сондықтанда өз тұжырымдарымызға сүйене отырып, жырақтағы қандастарымызды да елге шақырамыз. Бір қазақ бөліп-жарылмай, бірікте болайық! Ата-бабамыз аңсаған азаттықтың таңын қадірлейік. Бізге дейін жойылмай жеткен салт-дәстүрлерімізді, мәдениетімізді сақтай отырып, аманатқа қиянат жасамай, келер ұрпаққа жеткізу біздің мойнымызда. Сондықтанда әр күн - жауапкершілік, жаңа мүмкіндік. Ал сол күндерді өзге елде емес, өз елімізде пайдаланайық. Бұл пікірлерді ескеретін болсақ, қазақ елі - мәңгілік!

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

"Қаһар", "Аңыздың ақыры" романдарындағы түс көру мотивінің шығарма идеясын ашудағы маңызы.

Қазақ халқының түс көруге байланысты ырымдар, жорулар және нақыл сөздер қалдырған. Халқымыздың даналығы тек өмірде ғана емес, қазақ әдебиетінде де өз орнын тапқан. Оған дәлел, Ілияс Есенберлиннің "Қаһар" романы және Әбіш Кекілбаевтің "Аңыздың ақыры" романы. "Қаһар" және "Аңыздың ақыры" романдарындағы түс көру мотивтері шығарманың идеясының ашылуына дәлел болып тұр.

"Қаһар" романы 1969 жылы жарық көрген тарихи роман. Ілияс Есенберлин "Қаһар" романы арқылы тарихқа сыр шертіп, "Кенесары Қасымұлы бастаған көтерілістің" өту барысын анық түрде көрсетеді. "Қаһар" романында түс көруге байланысты жорулар мен ырымдарды жиі кездестіреміз. Кенесары хан дәрежесін айту барысында атасы Абылайдың хан ретінде сайлануы жайлы айтады. Абылай ханның биенің ақ сүтіне шомылдырылып, ақ киізге көтеріп хан сайлануын, Абылай ханның кеңесшісі, Абылай ханға толғауларын арнаған Бұқар жырау түсінде көрген және сол түсін жорыған екен. Бұдан бөлек "Қаһар" романында негізгі идеяны ашатын түс "Кенесарының түсі". Кенесары хан түсінде қан төгіс соғысты көріп шошып оянады. Қорқынышқа толы түсі жайында уәзірлермен және жақындарымен бөліскенде олар

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Кенесарының түсін өзі түсіне балап, ешқандай мағына жоқ деп тауып, Кенесарының көңілін аулайды. Бірақ та Кенесарының түсі аян ретінде берілгені болып шығады. Кенесары ханның түсі оның өлімімен ақталады.

Әбіш Кекілбаев өзінің шығармалары арқылы оқырманның ішкі жан дүниесіне психологиялық тұрғыда ене білген жазушы. Әбіш Кекілбаевтың "Аңыздың ақыры" романы арқылы тағы да түске байланысты ерекшелікті байқаймыз. Романда хан тоқсан тоғызыншы әйел алады. Хан жорықта кезде әйелі оған арнап мұнара салғызу үшін сәулетші жалдайды, нәтижесінде хан әйелі мен сәулетші бір-біріне ғашық болады. Хан бұл сатқындың жайында жорықтан қайтып бара жатқан кезде көрген түсінде болған жайтты көрсе де мән бермеген. Бірақ түсі аян болып, өзіне айналғанда жас әйеліне деген махаббат сезімін түңіліп сәулетшіден ұтылады. Себебі ол әлемді өзіне қаратқан хан болса да тек түрімен тоқсан көрген әйелі өзгені таңдады.

"Қараш" және "Аңыздың ақыры" романында түс көру шығарма идеясының ашылуына дәлел. Түс арқылы болашақ кейіпкерлердің басына түсетін ауыртпалықтары аян ретінде беріліп, атаға тер төккен хандардың өмірінің таяу қалғаны романның аяқталуына түрткі екенін де аңғарамыз. Ата-әжелеріміз түс көрген кезде "Түс түлкінің боғы" деп ырымға салынып, оның орындалуы да текке-текке емес.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

"Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ" немесе тарихи Отанына оралғысы келетін қандастарымызға хат.

Адам баласы шыр етіп дүниеге келген кезде, ең алдымен туған жерін көретіні анық. Топырағына аунап, суымен шөлін қандырып, еркін өседі. Ал сол туған жерімізді жалпылай алсақ, бізге ең ыстығы Отан екен. Ата-бабаларымыздың білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен қорғаған атамекен жеріміз, әрбір жанға қымбат екені анық.

Қазақ тарихы қан мен көз жасқа толы екендігі барлығына белгілі. Сонау зұлмат замандарда шетел асып кеткен қандастарымыз қаншама. Сол бір жантанай саясаттың кесірінен Отанымыздан жырақ кеткен қандастарымыз да бар. Олар бұл саясаттан қорқып елін тастап кеткісі келген жоқ, бар болғаны ұрпағын сақтап қалғысы келді. Қандастарымыздың тарихи Отанына келуіне ешбір кедергі жоқ. Сонымен қатар қай уақытта Отанына келгісі келсе де есігіміз әрқашан ашық деп айтар едім. Қаншама қиындықты басымыздан өткерсекте, еңсеміз ешқашан түспеген. Қандастарымызбен екі бөлек жерде тұрсақта ең алғашқыда бір жерде тұрғандығымыз, бір қаннан жаралғандығымыз еш өтірік емес.

Қорытындылай келе, қандастарымызды өз атамекеніне шақырамын. Өз Отанынан шетте жүрсе де қазақ халқы "қазақ" болып қалатындығы анық.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

«Атау кере» мен «Әмірзая» шығармаларындағы отбасы мен қоғам тақырыбын салыстыру.

Атау кере - шығарманың табиғат арасындағы, теңе-теңдік пен отбасы ішінде болып жатқан, ішкі дүние тынысын бейнелейді.

Әмірзая - романның қазақ әдебиетінде, алатын орны ерекше. Тәуелсіздікке ұмтылған қазақ тағдырының әділет іздеп, еркіндік үшін құрбан болады.

Атау кере - шығармасында да отбасы, ішіндегі болып жатқан өзгерістер баяндалады. Соның ішінде: ұлттық құндылықтар, махаббат, әйел теңдігі, адами қасиет және дүниеқорлықты бейнелеп, автор кейіпкерлер арқылы оқырманға жеткізеді. Отбасы айнала деп Нұрпеке кемпірді ана-ананың орнына қойып, қазақ шаңырағы тұрғысында шыққан. Қазақ салт-дәстүрін ұстанып, бес уақыт намазын қаза қылмаған. Отбасы тәрбиесінде алды тартатын, балаларына өсиетін айтып отыратын болған. Атадан балаға мұра болып келе жатқан, ағарта құйбілен тау етегінде айналасатын. Бала тимаған аралар-дан балтап, әжесінің тақуасы үшін. Ерік болатын, соңғы кездегі ауылда құрметтіп, шет елдік Ода жасап қосады. Мұнымен келіп сұлу қарап, «Баланы сортан кешпен биік би бола алмас баланы шығаратындай Нұрпеке ананың сезімдей көрінеді - дүниеқоңызда

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

шығарманың осы бөлігі, әлем бала алады. Еріктің бұл ұғымын ойламыну, өлімге жол сотады.

Отбасы тәрбиесінде, ұлпікенді таңдау, ата-ананың сөзінің мәні бар екенін ұғынады. Ара жігінің отбасы теңізге қойылмай, табиғат үйлесімділігіне өз салдарын тигізеді. Автор шығарма арқылы отбасы кісі отан жүзеде табиғат арасындағы тепе-теңдікті сақтауды. Оқырманға терең ой жеткізеді.

Әміржан-романындағы қаламгерлік шешімді пайдалана отырып, бір кейіпкер арқылы өмір шындығын жеткізеді. Басты кейіпкер Ақан хамқа, ішін тұрлі сезім, еріктілікке ұмтылады. Кеңес үкіметінің заңына бойын артады. Ең жоқтар, ендбен сонымен олжасына арыз жазады. «Жазушы жазушыдан әден емес - қазақтың тарихына қызмет жасаушы - деп сарандым. Іштиғайінде ұлт жауы атағы берілді. Түрмеге тоғытылды, әрі қарай психологияның көмек көрсету орталығында жан тапсырды. Ақан іздеген әділет, шындық, заң қайда?

Автор осы роман арқылы өмір шындығын қазақтың басына түскен, қайғы-қасіретін жеткізеді. Роман жарық көру үшін Жеті тым уақыт керек, кеңес үкіметі шарықтап тұрған да. саясаты бұрмалап жазудың өзі оңай соқпас.

Жазу шығармасын айтқан бұл роман, Ақан қайрат керемдігін жеткізе алмаған,

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница №
Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять
ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Орыс саясатының озбыр айналасы жүзге тәуелсіздікке ұмтылған, қайраткерлерді айдаудан шамасы тапқан, кейін одақтың бет-бейнесін тереңнен, Әуезов «Қилы заман» романын арқылы суреттеді.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Эссе

4 „Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ..." Қазіргі таңда шетелде жүрген қандастарымыз жетерлік. Біреуі шетелде тағдырын жақсарту үшін, өзіміздің елде жұмыс таппағаннан жұмыс жасап жүрсе, ал кейбіреуі тағдырының асап, тасып жатқанынан көшіп кетуде.

Оған дәлел, қаншама қандастарымыз оқуын бітіріп, ал енді сол мамандығында жұмыс таппағандығынан шетелде жүр. Яғни, нақты айтқанда Америкада, Кореяда, Қытай елдерінде. Және ол жақта барлық тағдыр жасаған, тұрмыстың тағдырына көмек береді, тіпті жалақыларында күнін деп айта аламын. Ондай мүмкіндікті елімізде біреу алуы кемшілігі. Сондай кезде еліміздегі жұмыссыз жүргендер, не болмаса жұмысы бола тұра айлығы аз етекке жетпейтін қазақтарымыз елде. Себебі, адам өз күнін көру керек қой. Мысалы айтқандай „Тірі адам тіршілігін жасайды" деп біреу кетіп сақтанады жағдайларды жасап, не болмаса керектігін жетпейтін нанынды тауып береді.

Маятан Нұрғабаев атамыз айтқандай „Мен, жастарға сенемін". Яғни менің айтқым келгені, бізден үлкен ата-аналарымыз бізге сенім мен үміт артуда. Егер біз болашақ Қазақстанды көркейтіп болсақ, мүмкін бәрі басқаша болады. Өзіміздің қандастарымыз басқа елге кетпей, керісінше шетелдің азаматтары біздің елге келер. Және бәрі мүмкін. →

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
ДАРЫН РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Ойымды қорытындылай келе, айтқым келетіні: бәрі
өз қолыңызда. Өміріңізде ешқандай мүмкіндік жоқ.
деп шектеу қоймай. Батыл әрі ақыл жұмсап, жүгірмей,
сол мүмкіндікті өзіңіздің өміріңізде жүзеге
асырыңыз. Бәріңіздің қолыңыздан келеді.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

І. Есенберлиннің "Қаһар" романында Ресей патшалығының 1822 жылғы отарлау саясатының қазақ қоғамы үшін қиын жағдай болғанын көрсетеді. Бұл отарлау саясатында қазақ қоғамындағы ұлттың құнының, әдет-ғұрып, салт-дәстүрдің құрып тамыр-дар, ғасырлар кейіне алып келді. Ресей патшалығы қазақ жеріне бекіністер сала бастады. Соның бірі Ақмола бекінісі. Абылай ханның ұрпағы, Қасым ханның ортаншы ұлы Кенесары хан бастаған 1836-1847 жылғы ұлт азаттық көтерілісінде осы Ақмола бекінісін алудағы Кенесарының атқарған ерен еңбегі, өзінің соңғы жорығындағы миссиясын оның байқай аламыз. Қара халықтың бұндай әділетсіздікпен ұрлыққа көніп жүре алмайтынына көзі жеткен Кенесары қазақ жерін Ресейге, ақ патшаға бағындырмақ етіп қоймаймын деп қазақ жерін тәуелсіздікті мемлекетке айналдырам деп, осындай ұранын салған еді. Және бұл романда Кенесары өзінің 5 мың қолын жинап Ақмола бекінісін басып алған болатын. Тек Кенесары ғана емес оның ағалары Есенгелді мен Саржанның атқарған ерлік істері де аз емес. Екі ағасының да Ташкент құшбегісінің қолынан қаза тапқаны, ханы Құдай шамшыны Кенесарының Ресейге қарсы көтеріліс бастауына бірден бір себеп болды. Бұл көтерілісті бастаудағы ағаларының мен қорған хандықтарының қолында бас тартқан Кенесарының шамына тиіп, әділетсіз түсірген болатын. Тек ағаларының көрсеткендік ғана қоймай ұлт жұз Дулат руы ерлігін көрсетеді. Ол жерімізді бен еліміз тыныш болса болды деп саясатқа араласпай шеттеді. Ақмола бекінісін алғаннан соң Кенесары бір жақ шыны жүрген еді. Ол қазақ арасындағы алауыздықты яғни ауызбіршілік жоқ, ұйымшыл емес халықты мен қалай біріктірсем екен деп ойлаған. Тіпті осы мәселе бойынша ақ патша жер, сабаздары "Қазақтарға жер

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

керек емес, олар өздері бір-біріне жау" деген пікірін келтірген еді. Бұнда қазақтар сонау Абылай хан тұсындағыдай біріге күш салатын болса алдына ешкім де қарсы тұра алмайды деп те пікір айтқан. Кенесарының негізгі мақсаты да осы еді, Абылай хан ұрпағы да үш жүздің басын қосып билік еткісі келді. Кенесары не сен хан болу үшін халық сені қол бастап хан көтеруі тиіс, не сен халықтың алды болып шығып халық үшін күресу. Осы тарапта Кенесары екінші жолды құп көрді, және сол бойынша жүріп өтеді. Бұл көзқарасты Кенесарының сұра-пылының хан жолын ашылмағын көреміз. Алайда бейбіт өмір соң қазақ жерінде тыныштықтың орны ала бастайды. Кенесары өзінің түсін жору үшін сенімді адамдарын шақырып баяндап береді. Кене хан түсінде тұлпарлардың таныстан алдын сонан жерінің тұтқын қыла-мен шайқасып қаза тапқанын да жиі жарық көрсетеді. Бұл түс көру мотивінде Кенесарының даналығын мен көп тарапқа ойланатынын бай-қаймыз. Және бұдан басқа тағы да түс көру мотиві бар. Біздің білетініміздей Кене өзінің Сыздық ұлын сынақ жерінен өткізеді. Сыздық-тың батырлығын мен ақылдылығын тағы сынады. Абылай ханның түсі-нен кейін Қасым хан, Қасымнан туған Жолбарыс Кенесары, Кенеден, қасқал жаңа ол Сыздық еді. Сыздықтан тұлпар өзі қарай көне бүреді. Ал осы түсінде қасқыр-құзғын мен биік етек ханзадасын шырдан хандықтың сипатын. Мысалы Сыздықтан туған түлкі халық-тың құ, сенімсіз болғанын көрсетті. Яғни түс көру мотиві бұл романда екі рет көрініс табады. Екеуінде алдындағылардың жолын ескергенін танытады. Қорытындылай келе менің ойымша қазақтар-дың осындай ішкі сезімге дұрыс болып аңыздастанға бейімі. Бұл халықтың жүрегі деп білемін. Осы орайда Абайдың да "қазақтың" сақталған тұңғыштық жүрегі деп айтқан еді.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

„Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ...“ т/с тарихи Отанына оралуға келетін қандастарымызға хат.

Тарихи себептермен шарасыздан өзге елге жонын аударған адамдар саны өте көп болды. Сол тағу шылықтың заманда өздерін ж/е отбасыларын құтқарып қаламын деп өзге елге бас сауғалап көшіп кетіп жатты. Жаппай күштеп отырғызу, Голощекиннің „Кіші Қазан“ саясатынан бастап, байлармен орта шаруашылықтың мал мүлкін тәркілеп, оны кедейлерді күштеп жұмысқа салды. Осы саясаттан бастап дәстүрлі, жартылай көшпелі қазақ халқы отырықшы қазақ халқына айналды. Қолда қалған малдарын сатып, еттері жарамсыз болып қалды. Осыдан бастап Қазақстанда ашаршылық басталып, қазақтар өзге елге оның ең көп бөлігі Қытайға жонын аудара бастады.

Қандастарымыздың келуіне жағдай жасасақ, ж/е мүмкіндік берсек, қандастарымыздың 100-ден 63%-пайызы өз атамекеніне жонын аударатын еді. Менің ойымша, қай адам да атамекеніне қайтқысы келмейді дейсіңдер, „өзге елде сұлтан болғанша, өз еліңде ұлтан бол“-дегендей өз еліне 1%-пайыз болса да, пайдасын тигізгісі келеді. Біраз осындай мүмкіншілік жасасақ, қандастарымыздың өз еліне келуіне септігін тигізер жатып кетер еді. Қандастарымыз сіздердің келулеріңіз үшін бар жағынан келгенді жасауға тырысамыз.

Қорытындылай келе, қандастарымыз біздің Қазақстан тарихымыз, өзіміз ел атамыз. Сіздерді жақсы түрде Қазақстан еліне күтеміз. „Өз елім, өлең төсегім“ деген сөз әркім өз үйінде, өз елінде тұрғысы армандайды ж/е қалайды. Сол армандарыңыздың тезірек орындалуын асыға

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Оборотную сторону листа не заполнять

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ «ДАРЫН» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ» РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

күтеміз. Тәуелсіз, еліміз Қазақстан елі сіздерді қуана-қуана күтеді!

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

„Қаһар", „Аңыздың ақыры" романдарындағы түс көру мотивінің шығарма идеясын ашудағы маңызы

Қазақ әдебиетінде түс көру мотивін өз шығармаларына арқау еткен дана тұлғаларымыз аз емес. Солардың ішінде туындысының көркемдігін айшықтау үшін, идеясының кең арнада тармақталуын қаштаған қаламгерлер Ілияс Есенберлин мен Әбіш Кекілбаев шығармалары ерекше. Білімі ойшыл туындыгерлердің ойы ішінде проза жанрында түс көрудің алатын орны айрықша. Табиғаттан берілген осы сыйды шығармаларда ашу арқылы жазушылар кейіпкердің бейнесін, кескін-келбеті мен өмірдің сан қилы сырларын танытады.

Ілияс Есенберлиннің қазақ әдебиетіне алып келген шоқтығы биік туындысы „Көшпенділер" атты трилогиясы болатын. Ел басына күн туған сындарлы шақты суреттеген аталмыш трилогияның үшінші кітабы „Қаһар" романы. Романдағы хандық билік жүйесі, ел басқарудың амалы, алмас қылышын қынабынан жарқылдата суырған батырлар бейнесі толық ашыла түскен. Романның бас кейіпкері, дүрбелең шақта ел тізгінін ұстаған, тығырықтан халқын аман шығаруды мақсат еткен Кенесарының жолы толық суреттелген. Ел билеген тұста небір қарама-қайшылықтың алдын алып келген басшының түс көруі туындының көркемдік бейнесін арттыра түскендей. „Абылай атамның жолын қалай да болсын жалғастырамын", - деп жүрген Кенесары түсінде өзінің дүниеден озған сәтін көреді. Сенімді серіктерімен бірге ұлы даланың қыры мен сырын тұтас танып білген ханның түсіне ел бірлігі, небір зұлмат пен қиындық кірмей тұра ма?! Осы тұста ол өзінің батарларымен бірге талай жерді қантөгіспен жаулағанын тілге тиек етеді. Ерекше атап өтетіні: Балқашқа дейін бағындырып, Мерке асуына қарай өткендігі. Бірақ антталаған жау Қоқан, Хиуа хандықтарының астыртын іс-әрекеттеріне тотеп беру Кенесары-

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

ға оңай болмаған. Түс көру мотивінің тақырыпты ашу мен оқиғаны шиеленістіру жолы осыда. Қасына ерген жолдастарына баяндаған бұл түсі олардың да зәре-құтын қашырмай қоймайды. Дегенмен, олар ханның көңілін басқандай болып: „Түс түлкінің бағы ғой, хан ием", - деп айтады. Ханның елінің ертеңі үшін алаңдағаны, ел басына күн туғанда азаттық ұранын салып, атасының жолын қуамын деп жүргендегі түсі оны салмақты ауыр ойларға жетелейді. Енді ғана ел болып, бесігімді түзеймін деген сәттің қисынын таба алмаушы Кенесарының жүрегіне түскен жара болды. Автор осы арқылы шығарманың барлық қырын, атап айтқанда көркемдік, тарихи құндылығы мен идеясын жеткізе білді. Заманының заңғар тұлғасы Әбіш Кекілбаев шығармалары күрделі тартыс пен қазу тайқыға салынатын жанрларда көрініс тапқан. Оның жиі шығармасы „Аңыздың ақыры" түрлі тақырыптарды көтереді. Шығарманың басты айтар ойы сатқындық турасында. Әміршінің ел билеудегі жорықтары кезінде орын алған кіші ханымның әрекеттері оның көңіліне кірбің қалдырады. Тұрғызылған мұнара, қазыл алма және ең бастысы Әміршінің көрген түсі оның кіші ханымға деген күмәнді көзқарасын білдіргендей. Бұл түс шығарманың символикалық мәнін аша түседі. Сатқындықтың сыртқы жау дұшпаннан емес, өз еліндегі сәулетші мен кіші ханым тұсынан келгенін бағалап, терең толғанысты бастан өткереді. Әбіш Кекілбаев осы мотив арқылы шығарманың басты идеясын оқырманға еш қиындықсыз жеткізді. Екі шығарманың да түс көру мотиві арқылы жазушы шығарманың бейнесін түстай ашып, мазмұндық арнасын кеңіте түсті.

Өз ойымды қорыта келе айтарым, түс көру мотивінің шығарма идеясын ашудағы мәні мен мағынасы терең де. Осындай символикалық жүйе шығарманың оқырманға қажетті болған мазмұнын аша түсетіні сөзсіз. Сондықтан да әдебиеттегі түс көру -

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ „ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

терең ойды бейнелейтін әдіс.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ.

Қазіргі таңда өзге елде, өз еліне орала алмай жырақта жүрген қаншама қандастарымыз бар. Егер мүмкін болса олардың да өз еліне, өз отбасына, өз кіндік қаны тамған жеріне оралу басты арман, мақсаттарының бірі деп білемін. Кім де ~~болсын~~ болсын өз елінен жырақта жүдіреп жүру оңайға соқпас. Ешкім де өзге елге ерікпеннен, не болмаса қол бостықтан ойнап бармайды. Кезінде біраз қандастарымыз бала-шағасының қамын ойлап, өзі кимегенді баласы киcін, өзім жемегенді баласы жесін деп отбасы қамымен өзге елге жұмыс іздеп барады. Себебі қазіргі таңда Қазақстанда жұмыс табу-өзіне несие табумен тең. Яғни қазір жұмысқа қабылдау үшін ең алдымен ақша талап етеді, мейлі ол кіші қызметкер лауазымы болсын, мейлі ол үлкен қызметкер лауазымы болсын. Бізде әрі Қазақстанда бір адам басына берілетін жалақы бір отбасы тұрмақ бір адамды асырауға да жетпейді. Міне осылай барар жері, басар тауы қалмаған қаншама отбасы, қаншама жастар өз елінен жырақ, өзге елге кетіп отбасы қамы үшін жұмыс жасайды. Ал бұның соңы жақсылыққа апармай, жастарымыз сорлап шекарадан өте алмай, сол елде қалып кетіп жатады. Ақырында артында отбасы, бала-шағасы, ата-анасы қалады. Әрине өзге елде жұмыс істеп ақша тапқан өте жақсы. Алайда кім де кім болсын, кіндік қаны тамған, ес білгелі

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

өсіп келе жатқан жерін ұмытпауы тиіс деп ойлаймын. „Отансыз адам - орменсыз бұлбұлмен тең" дегендей, біз отансыз ешкім емеспіз. Орман ешқашан бұлбұлсыз болмайды. Сол секілді отансыз да адам болмайды. Қазақтың көптеген ақындары осы мәселені бірнеше рет көтерген, жай сөзбен де, қара сөзбен де, қара өлеңмен де жеткізген. Мен осы сәтте, осы тақырыпта өз ойымды білдіретін болсам, мен өз қандастарымыздың өзге елде тентіреп жүргенін құп көрмеймін. Себебі әр елдің діні басқа, тілдері қара басқа. Әр адам өзінің туған елінің дінін ұстанып, өз тілінде сөйлеу керек деп санаймын. Алайда басқа елде жүріп, сол елдің дінін ұстанып, сол елдің тілі қанына сіңіп кеткен кейбір қандастарымызда жоқ емес, жетерлік. Өз басым бұндай адамдарды көргенде құса боламын. Қанша жерден өзге елде жүрсең де өз еліңді, өз жеріңді, тіліңді, дініңді, салт-дәстүріңді ұмытпауға тиіссің. „Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте". Тіл біл, дамы, көркей, бірақ ешқашан өз ана-тіліңді ұмытпа. Бұл менің өзге елде жүрген қандастарымызға айтқым келетін ойым. Осы жайт аясында қандастарымызға елге оралыңдар деп айтқым келеді. Тағы да айта кететін жағдай, қазіргі таңда өзге елден оралған бауырларымызға көптеген қазақ жігіттері „оралман" деп атайды. Әрине бұл әр адамның шамына тиіп, намысын оятатын сөз. Олардың елге оралмауларының да себебі осы деп білемін. Сондықтан барлық

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Өзге елде жүрген қандастарымызға елге оралғандар деп айтқым келеді. „Оралман" деген сөзді естігендер емес, „Оралман" деген сөзді айтқандар ұялуы тиіс деп ойлаймын. Егер де олар осы қазақ жерінде туып өссе, оларды „оралман" деудің мәні не. Өзге елден өз еліне оралу да үлкен ерлік. Сондықтан алдағы уақытта мен көптеген бауырларымыз елге оралып ерлік жасайды деп сенемін

(399 сөз)

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

"Атау кере" мен "Өмірзая" шығармаларындағы отбасы мен қоғам тақырыбын салыстырыңыз.

Бала кезімде атам мен әжем "атауыңды ішкір" деген сөз жаман сөз, оны айтуға болмайды деп үйрететін. Мен оның себебі неде екенін білгім келді. Осылай, өсе келе осы сұрағымның жауабын О. Бөкейдің "Атау-Кере" шығармасынан алдым. Сол арқылы қазақ шығармалары адамға үлкен ой салатынын түсіндім.

Тамаша сары табиғатымен ызғарлы күз келді. Мен бала күнімнен кітап оқығанды жақсы көріп, осы күз мезгілінде жаңа шығармалар оқимын деп шештім. Шығармалардың мазмұны бойынша талдап, салыстыру арқылы ол шығарманы жақсы есімде сақтай аламын. Сонымен, О. Бөкейдің "Атаукере" повесі мен Б. Мұқайдың "Өмірзая" шығармаларын оқыдым. Екі шығарма да мені қайран қалдырды. "Атау кере" шығармасында отбасы тақырыбы көтерілген. Жалпы, автор шығарманың тақырыбын неге олай атаған? Себебі, Атау кере деген адамның өмір алдындағы ішкен соңғы асы екен, ата-әжелеріміз соны білген соң бізге дұрыс еместігін ескерткен. Шығармада кейіпкер көп емес, негізгі, қосалқы кейіпкерлерден тұрады. Шығарма, жағымды және жағымсыз кейіпкерлермен ажыратылған. Маған ұнаған кейіпкер: Айна және Нұрке. Жағымсыз кейіпкерге Ерікті жатқызамын. Еріктің досы бар ол - Таған. Ол өмірден баз кешіп, ішімдікке салынып кеткен, бірақ бұрындары профессор, ғалым болған, өмірдің сынына үлмыраған кейіпкер. Ерік пен

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Таған дос болғанымен қазір аралары суып кеткен. Ерік Тағанды ішімдік арқылы құл етіп жұмсаймын деген оймен жүрді. Тура осындай жағдай қазіргі қоғамда бар екенін білеміз. Қазірде, менің ойымша адал достан қарағанда, арам достар көбейіп жатыр. Шығармада Ерік достың да, жан-жарының да көңіл қалдырған бейбақ. Ерік керемет олартаны. Сол жұмыс бабымен ай сайын Ерік өзінің көңілдесі Бекзат деген кісіге барып тұратын. Бұл жағдай қазіргі қоғамда болып жатқан жағдай. Осы Еріктің дүниеқоңыздылығының кесірінен, оның анасы мен әйелі жапа шекті. Ал, Таған екі қолың бір сан. Қазіргі қоғаммен салыстырар болсақ, осындай ойсыз ішімдіктің артынан кеткен азамат, азаматшаларымызда бар.

Келесі, "Өмірзая" шығармасын салыстырсақ, шығармада көтерілген мәселе кеңес өкіметі кезіндегі қоғам. Неге шығарма "Өмірзая" аталды? Себебі, романда Ақдияр Ақпанұлы мен Аяған деген басты кейіпкерлердің кеңес өкіметінің жалған айыбының әсерінен екеуі басқа қыр-мыннан қиылып кеткен. Сондықтан шығарма жай ғана айыптың кесірінен өмірдің зая кеткенімен сипатталған. Біз Қазақстанның тарихынан да білеміз біз бірнеше жылдай отар ел болғанбыз. Яғни Ресей империясы бізге өз билігін жүргізіп, қазақ халқының дамуына кері әсер еткен. Егер де қазақ халқы өз елінің батырын мадақтап, кеңеске ұнамсыз шығарма, еңбектер жазатын болса, оны ұлтшыл деп айыптап отырған. Сол сияқты шығармадағы кейіпкерлер кеңеске қарсы шығарма жазып. олар қуғынға ұшырайды. Аяған деген

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

жас бала қудаланып жындыханаға түсіп ақыры қайтыс болды. Осы тұста кеңес өкіметінің жағымсыз салдарынан адам өмірлері зая кетіп отырған. Ресей империясының әміршіл-әкімшіл жүйесінің кесірінен болған жайттың барлығы осы шығармада көрініс табады. Кеңестің ықпалының күшті болғанына дейін қазақ халқының даму жағынан артта қалуы. Жалпы, осы айтқан екі шығарманы оқыған кезімде, кейіпкерлердің жан дүниесіне кіріп, оларды түсінуге тырыстым. Ал енді, осы екі шығарманы салыстырар болсақ, екеуі де өмір шындығына негізделген, отбасының күйреуі тақырыбы қолданылған, қоғамда болатын жайттарды ашып көрсете алған. Міне, мен шығармаларды жан-жақты талдай алдым деп ойлаймын.

Қорытындылай келе, шығарма маған өте ерекше әсер қалдырды. "Атау кере" мен "Өмірзая" шығармалары идеялық-тақырыптық үндестік тапқан ерекше шығармалар болып, менің жадымда мәңгі қалмақ және қазақ әдебиеті шығармаларының ішінде шоқтығы биік шығармалар болып қала бермек!

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

„Атау-кере" мен „Әмірзая" шығармаларындағы отбасы мен қоғам

Қазақ әдебиетінде отбасы мен қоғам тақырыбы — әр дәуірдің өзекті мәселелерінің бірі. Бұл тақырыптар арқылы жазушылар тек жеке адамдардың тағдырын емес, тұтас ұлттың рухани жай-күйін, қоғамның ішкі ахуалын бейнелейді. Осы тұрғыда Оралхан Бөкейдің „Атау-кере" романы мен Баққожа Мұқайдың „Әмірзая" романы — екі түрлі дәуірдің көркем айнасы, бірақ екеуін біріктіретін ортақ өзек — адам мен қоғам арасындағы байланыс, отбасы құндылығы және рухани жауапкершілік мәселесі.

Жоғарыдағы аталған екі шығарма да адам жанының тереңіне үңілетін психологиялық туындыға жатады. Шығармадағы кейіпкерлер — қоғамның айнасы. Оларда материалдық құндылық рухани байлық басым түседі.

„Атау-кере" шығармасында дәстүр мен заман арасында қайшылықты, рухани құндылықтың құлдырауы көрінсе, „Әмірзая" шығармасы сол кезеңдегі ұлттық мұраларды тарихи шындық тұрғысынан қорғауға бар күш-жігерін аямаған екі адамның ауыр тағдыры арқылы дәуір шындығын танытады.

„Атау-кере" шығармасындағы отбасы құндылығы сақталмай, негізгі кейіпкер Ерiктің іс-әрекеті арқылы қоғамдағы ащы шындықтың бет-бейнесі ашылады. Ол шындық — шексіз дүниеқоңыздық, пайдакүнемдік пен мейірімсіздік.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Ерік шетелдік араның қауіпті екенін біле тұра алдыртып, ақырында шешесінің бейлмезгіл өліміне себепші болады. Сонымен бірге Еріктің жалғыздық сезімі ата-анасына деген суық қатынасы - қоғамдағы рухани дағдарыстың салдары. „Атау-кере" ұғымы арқылы адамның өмір алдындағы жауапкершілігін, рухани тазалықтың мәнін ашып көрсетеді.

Ал Баққожа Мұқайдың „Өмірзая" шығармасы да дәл осы тақырыпты терең қозғайды. Бұл туындыда қоғамдағы әділетсіздік пен рухани азғындау жеке адамның, отбасының өміріне кер кететіні айқын көрсетіледі. Шығарманың кейіпкерлері өмірдің мәнін, рухтың тазалығын жоғалтып алған адамдар. Кеңес өкіметінің өмір сүрген кезеңі ретінде тарихта қалды. Сол кездегі ұлттың мұрамыздың тарихи шындық тұрғысынан қорғауға бар күш-жігерін аямаған екі адамның ауыр тағдыры арқылы дәуір шындығын танытады. „Өмірзая" романында Кеңес кезеңінде жағымпаздар ғана жақсы өмір сүре алғандығы, ал шындықты бетке айтып, ұлттың құндылықтарымызды түгендеуге ұмтылған жандарға саяси жағдайдың тосқауыл болғандығы нақтылы кейіпкерлер арқылы ашылған. Адамдар бір-біріне сенімсіз, мейірім мен адалдық азайған. Отбасы - қоғамның айнасы, ал отбасындағы суықтық пен қатыгездік тұтас ұлттың күйін білдіреді.

Оралхан Бөкейдің кейіпкерлері табиғатпен үндес, ана мен бала, ер мен әйел арасындағы түсініспеушілік, суық қарым-қатынас қазіргі қоғамдағы отбасыларға тән ортақ дерт ретінде көрсетілген.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ „ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Ал Таңқожа Мұқайдың кейіпкерлері - қоғамның қатып қалған жүйесінің құрбандары. Екі жазушы да адам рухының әділетсіздіктің, отбасындағы сүйіспеншілік пен түсініктің жоғалуын рухани күресті қатар суреттейді. „Өмірзая“ - адамның өз болмысын, елдік рухын сақтап қалу жолындағы күресін көрсететін шығарма.

Қорытындылай келе, екі шығарма да адам мен қоғам, отбасы мен дәуір арасындағы байланысты терең бейнелейді. Оралхан Бөкей мен Таңқожа Мұқай өз туындылары арқылы отбасы мен қоғамның рухани байланысын көркем бейнелер арқылы көрсетті. „Атау-кере“ мен „Өмірзая“ - бір дәуірдің ғана емес, мәңгілік адамдық құндылықтардың айнасы. Екі шығарма да оқырмандарды ойландырып, ар-ождан, мейірім, жауапкершілік сияқты қасиеттердің маңызын ұғындырады. Бұл шығармаларда отбасының ыдырауы - қоғамның рухани дағдарысының белгісі екенін аңғаруға болады. Қоғамның қатыгездігінен жаны жараланған адамдардың тағдыры. Менің ойымша, әр адам өз отбасына, ата-анасына, ұрпағына жауапты. Егер адам отбасындағы жылулық пен адамгершілікті сақтаса, қоғам да мықты ізгілікті болмақ. Осы тұрғыдан алғанда қос қаламгердің идеясы - адамды рухани тазаруға шақыру.

(300 сөз)

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ „ДАРЫН“ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Бірінші "Атау кере" романына түсініктеме беріп кетсек. Қазақта "Атау кере" деген ұғым немесе сөз тіркесі бар, бұл адамның дүниеден өтер алдындағы соңғы ішер асы, көбінесе негативті жағынан қолданылады. Мысалы "Атау кереңді ішкір" деген секілді, екінші жағын алсақ қарғыс ретінде де естіледі. Бірақ бұл сөз тіркесі қазір қолданыста көп қолданылмайды десек те артық емес.

Шығармада қазіргіде болып жатқан қоғамдағы отбасылардың бір-біріне қарым-қатынас жасауы көрсетіледі. Отбасындағы басты мәселе отбасы мүшелерінің бір-біріне сыйластығы, түсіністігі. Отбасы мүшелерінің көз қарастары әртүрлі. Ерік кейіпкері тек жұмыс пен ақшаны ойласа, Нұрке әжесінің ойы ол емес. Нұрке өзге ұлт өкілі болса да қазақ жерінде тұрып дінін, тілін ұстанымдарын қазақи ұстанды, себебі ол солай өмір сүруді қалады. Қазіргі қоғамда біздің мемлекетте әртүрлі ұлт-өкілдері тұрады соған қарамастан тілді, дінді, дәстүрімізді ұмытқандар және қолданбайтындар өте көп деп келеді.

Нұрке өмірден өткеннен кейін мұсылманша жерленуді көзді, бірақ ол арманы орындалмады. Отбасының қоғамдағы рөлі өте маңызды, бір-біріне сенім артып, түсініспеушіліктер мол болса қоғамда біршама отбасы бақытты болар еді.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Отанына оралғысы келетін қандастарымызға хат

Отан - өзге елге шыға қалсаң, туған елің, өзге қалаға барсаң, туған қалаң, тіпті өзге отбасына тап бола қалсаң да туған отбасыңды сағынатының рас қой! Қанша жерден отанымды сағынбаймын, сағына да алмаймын десең де сағынасың. Жат жерге барсаң жабырқап өз ұяңда отырғандай бола алмайсың. Менің ойымша, отан белгілі бір жер ғана емес. Отан - әкенің қамқорлығы, ананың ыстық алақаны, іні-қарындастарыңның аман-сау күліп, ойнап жүрген жері - осы жер нағыз Отан.

Отанына опасыздық жасау тұрып ойша тапса, ол кісіде отан деген асыл заттың болмағаны. Осындай жерді, ыстық ұяны өзге жаудың қолы-нан ұрпақ үшін деп сақтап келген батырлар сол Отанына опасыздық жасағандарды кім деп білер екен? Ал өзге елге кеткен қандастарымызды отанына опасыздық жасаған жандардың қатарына жатқызу - қателік. Қандай ғана адам өз туып өскен ортасын, жерін жайдан жай қиып кете салмақ. Өзге ел түрмақ өзге қалаға шыға қалсаң өз-өзіңді жалғыз сезініп жатарқайсың. Қарабасының қамы үшін емес, отбасысының жаны үшін қор асып кеткендер аз емес.

Басқа елде жүрген бауырларыма айтарым: „Сіздерге алғыс, себебі, туған жерінде табан тіреп тұрып ана тілдерін ұмытқандар бар, ал сіздер өзге елде жүріп ана тілімізді, ыстық құндылығымызды ұмытпау оңай емес. Өз отандарыңызға оралыңыздар. Туған жерлеріңізге табан тіреп, осында ғұмыр кешіңіздер. Аз ғана қазақтың басын қосып, төрткүл дүниені жаң-ғыртар деңгейге бірге жеткізейік! Ұясал таяуда бір-бірімізге рух беріп, қолдау көрсетсек, демеу берсек өзге елдерден оза шабатынымызға нақ сенім білдіремін!“.

Ізгі ниетпен қазақ еліндегі бауыр қыздарыңыз.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

„Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ..."

Қандастар - олар қиын-қыстау, ашаршылық кезеңдерде ата-бабалары қоныс аударуға мәжбүр болып шекара асып кеткен қандастарымыз, бауырларымыз. Олар басқа жерде туып өскенімен жүрегі қазақ деп соғары айдан анық.

Құрметті қандастар, бауырым. Сен өз туған еліңде туылмасаңда. Сенің ата-бабаң мекендеген жер. Білемін сен туып өскен еліңе үйреніп, сол жерге бейімделіп кеттің. Бірақ „Өзге елде сұлтан болғанша, өз еліңнің ұлтаны бол" деген сөз бар. Сол себептен өз еліңе ата-бабаңның кіндік қаны тамған мекеніңе келіп патриот бол. Қазақстан өз тәуелсіздігін алған соң, мемлекетіміздің тұңғыш президенті өзге елдегі қандастарды қайтару туралы жарлық шығарды. Өз еліңнің көркем табиғатын тамашалап, өз тіліңді жетік меңгеріп, ұлттық әдет-ғұрып, салт-дәстүрін бойыңа сіңіріп, тарихын біліп, өз ұлтыңның дамуына үлес қос. Қазақстанда қандастар үшін бүкіл мүмкіндік қарастырылған. Ата-бабамыз қасық қаны қалғанша қорғаған жерді бізге аманат етіп тапсырды. М. Жұмабаев „Мен жастарға сенемін" деп айтқанындай, Қазақстанның болашағы сіз бен біздің қолымызда.

„Көп сөйлеме, аз айт бірер түйірін. Бір сөзбен шеш, түймен сөздің түйінін" демекші. „Отансыз адам - ормансыз құспен тең" Сондықтан да кел, бауырым, несіне жүрсің жыраққа.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

2. „Атау-кере" мен „Өліара" шығармаларындағы отбасы мен қоғам тақырыбын салыстырыңыз.

„Атау-кере" мен „Өліара" шығармалары бір-біріне психологиялық тұрғыдан үйлесетін, байланысатын шығармалар. Бұл екі шығармада авторлар заманның қатал тағдырын отбасымен байланыстырады. Адамдардың сол заманның кесірінен надан болып бара жатқаны айқын көрінеді.

„Өліара" романында кеңестік қоғамның құрбандары: Алдияр, Ләған. Қоғамның кесірінен көздерін шел басқандар: Мұса мен Алмас екені айтылады. Роман өмірі де, еңбегі де зая кеткен Алдиярға арналған. Қоғамға қарсы шығып, Алдияр „Кенесары хан" тақырыбында еңбек жазады, шәкірті Ләған Сыздық төре Кенесарының ізін зерттейді. Сол істері үшін олар жазаланады. Алдияр кеңестік үкімет тарапынан психологиялық қысымға ұшырап сал болып қалады. Сол кезде қоғамның әділетсіздігін түсінбеген Ләған хат жазады. „Жаздым, жазықтымын" деп емес, „ақпын, жазалымын" деп жазады. Хатынан кейін оны түрмеге, соңын жындыханаға қамайды. Соңында өз шәкірті Алмас, оған жала жауып, өліміне себепкер болады. Қоғам - әділетсіздікпен, тарлығымен, қатігездікпен, надандықпен сипатталады.

„Атау-кере" шығармасында сипатталатын қоғам бейнесі де осыған жақын. Бірақ, нақты атамын көрсетілмейді. Менің ойымша, шығармада сол қоғамның кесірінен көзін қара түнек басқан кейіпкер - Ерік. Ерік ақшаға құныққан кейіпкер ретінде сипатталады. Менің ойымша, оған себеп қоғамдағы теңсіздік. Теңсіздік - бүкіл тарихымыздан бері бар қоғам қасіреті. Егер қоғам да теңсіздік

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

болмаса, бәрі бір қалыпты басқа адам ақшаға құнығар ма? Мен, қоғам тыныш болса ондай нәрсе болмайтын еді деп есептеймін. Сол ақшаны көбейтемін деп алған қауіпті бұдан өзінің анасының өліміне себеп болды. Ақшаға құнығудың соңы аянышты аяқталады. „Атау-кере" шығармасындағы қоғам сипаты: теңсіздік, „бай болсаң, бәрі сенің қолыңда", „бай болсаң, би баласың" деп айтарлықтай болып тұр.

Отбасы жағынан қарайтын болсам. Екі шығармада да балаларының ата-аналарына опасыздығы байқалады. „Өмірзая" романындағы Алдиярдың баласын „өлексе жеген құзғын" деп едім. Себебі қаншама бағып-қаққан әкесінің еңбегін далаға кетіріп тұр. Сол бағып қаққан әкесіне қараудың орнына, ішімдікке салынып, надан болып, әкесін тастап кеткен. Алдияр өзінің баласын „Кенесарының ұлы Сыздықтай болсын" деп Сыздық қойған болатын есімін. Яғни, екі шығармада да ақталмаған ата-ана үмітін көрсетіледі.

Қорытындылай келе, „Өмірзая" мен „Атау-кере" шығармалары қоғамның әділетсіздігін бейнелейді. Халықтың жағдайын, адамдардың надандығын, адамның емес, ақшаның бірінші орында болғанын айқын көрсетіледі. Әр бір кейіпкерлердің өзі қоғамдағы, өмірдегі адамдармен суреттеледі. Келешек ұрпаққа ой салар, санасы қоғам қалыптастыруға зор үлесі бар шығармалар деп есептеймін.

(325 сөз)

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

„Қаһар", „Аңыздың ақыры" романындағы түс көру мотивінің шығармадағы шығарма идеясын ашудағы маңызы.

Ілияс Есенберлиннің „Қаһар" романы, Әбіш Кекілбаевтің „Аңыздың ақыры" романы қазақ әдебиетінде өз орнын ойып алған, шоқтығы биік шығармалар. Екі романда да басты кейіпкерлердің түс көруі көрініс табады. Ендеше мен бұл романды жас түлек ретінде оқып, өзімнің бұл шығармада көрген түс көру мотивінің шығарманың идеясын ашудағы маңызын ой елегінен өткізіп, талдағым келді:

Біріншіден, екі романда тарихи оқиғалармен тарихтағы кейіпкерлердің қатысуымен жазылған тарихи әрі символикалық шығарма. Оған дәлел: „Аңыздың ақыры" романы Әмір Темірдің бейнесін көрсетсе, ал Ілияс Есенберлиннің „Қаһар" романы Кенесары Қасымұлының бейнесін көрсетеді. Жазушылар оқиғаны, шығарманың қызық болуы үшін өз шығармаларына түрлі көркемдегіш құралдармен сюжеттік оқиғаларды тілге тиек етеді. Осы арқылы шығарманың идеясын да ашып береді.

Екіншіден, әдебиеттің әрбір шығармасы, әрбір туындысы рухани азықпен құндылыққа толы. Ол құндылық екі романда да көрініс табады. Жазушылар түс көру мотивін қоса отырып, шығарманың идеясын және рухани, ұлттық құндылығын көрсетеді. Нақтырақ айтсам, „Аңыздың ақыры" романындағы басты кейіпкердің түс көруі арқылы біз оқырманға беретін құндылықпен шығарма идеясын көреміз. Бұл романда біз адами құндылық сатқындық, опасыздық, оған қоса махаббат бейнесін көре аламыз. Сен қанша бай болып, бар әлемді билесеңде махаббат сезімін билеп тоқтата алмайсың. Адамның ішкі сезімі толқынысы ешкімге бағынбайды. Жазушы осы түс көру мотивін пайдалана отырып, шығарманың негізгі идеясын ашып береді. Ал, „Қаһар" романында басты кейіпкердің

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

түс көру мотиві шығарманың негізгі идеясын ашып береді. Жазушы осы мотивпен көркемдік тәсілді пайдаланып, шығармадағы ұлттық құндылықты анық бейнелейді. Бұл роман отанға деген махаббат, отансүйгіштік, өз ұлтына еліне деген махаббаты мен адалдықты тілге тиек ететін шығарма болып менің ойымша қалыптаса алды.

Тоқсандай сөздің тобықтай түйініне келсек, өз ойымды қорыта келе, Ілиястай жазушының „Қаһар" романы, Әбіштей ұлы ақынның „Аңыздың ақыры" романы оқырманға ұлттық құндылықтан ұлан рухани азық береді. Ал, ол азықпен құндылық шығарма идеясын толық ашу үшін түс көру мотивін қолдану өте маңызды!

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

"Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ..." немесе тарихи Отанына оралып келетін қандастарымызға хат.

Құрметті біздің қандас бауырларымыз! Сіздер әрқашан қазақ ұлтына, қазақ жеріне ешқашанда бөтен емессіздер. Қандастар деп біз бір халықтан, бір қаннан тараған бауырларымызды айтамыз. Олардың біздің жерімізден кету себептерінің бірі – ашаршылық кезі болуы мүмкін. Қазақ жеріне қайта оралып келетін қаншама қандас бауырларымыз бар. Менің ол бауырларымызға айтарым; әрқашан сіздерге есігіміз ашық. Қандас бауырларымыздың елімізге келуіне қандай үлкен бөгет болып тұр?

Қазақ халқының басынан қаншама қиын оқиғалар өтті. Барлық бауырларымызға әр жылда, әр айда, әр ғасырда, әр сағатта қиындық пен қайғы-қасірет төніп тұрды. Сол бір қиындықтың бірі – ашаршылық.

Ашаршылық біздің қазақ халқы ресей патшалығына қосылғаннан кейін болды. Сол ашаршылық ішінде қаншама бауырларымыз қаза болды. Қаншама бауырларымыз шетел асып, жер кезіп, аң құстарға жем болады, одан қашып қырылып мәйіті қоныстанды. Біздің тарихшылардың айтуынша, "Сол ашаршылық жылдары адамдар аштықтан құтыламыз деп қашып жатты. Вагондар адамдарға лық толы, азық алып жүретін жер жоқ. Пойызға мініп үлгергендер кетті, ал қалғандары сол жерде қаңғып жүрді." – деп деректер беріп отыр. Осы деректерден байқаймыз сол ашаршылықтан қашып үлгерген бауырларымыз басқа елдердің адамдары қол

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

көмек сұрап, сол адамдар мен солардың тілін, салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын бойларына сіңірген. Сол қандас бауырларымыз бүгінде қазақ жеріне қайта оралып келеді. Бірақ оларда бір бөгет уайым мен саналарында бір сұрақ бар. Ол сұрақ: Бізді қазақ елі қабылдайды ма? Мен сол қандас бауырларыма айтарым, біз сендерді әрқашан да қабылдаймыз. Сендер біз үшін бөтен емессіздер. "Отан – оттан да ыстық" – деген қазақтың нақыл сөзі бар емес пе? Біз сендерді ыстық құшақпен қарсы алуға дайынбыз!

Менің пайымдауымша, "Кел, бауырым, көшке [illegible]" – деген сөздің қандас бауырларымызға қаратып айту. Бауырларым "қазақ" – деген атқа сендерді лайықсыңдар. Себебі қаншама уақыт өтсе де сендер өздеріңнің қазақ екендеріңді ұмытпай, қазақ жеріне қайтып оралуларың келеді. Бізде патриот деген атқа сендер лайықсыңдар деуге келеді. Сендерді біз сияқты өз елін мақтан тұтатын, қадірлейтін адамдарсыңдар. Барлығымыздың бұл әлемдегі міндетіміз қазақ жерін, бауырларымызды, Отанымызды аялау және қорғау. Қандас бауырлар сендерге әрқашан қазақ халқының есігі, босағасы ашық. Сендерді ешкім де кекетіп, далаға тастамайды деп кең сеніммен айта аламын. Өйткені, біздің әр адамның жеке басының құқығы сақталады. Кел, бауырым, сендерді қазақ елі әрқашан құшақ жайып қарсы алады!

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Тіл, бауырым, [illegible] жүрсің жарақ

Қазақ елінің [illegible] [illegible] хандық дәуірде басына түскен [illegible] [illegible] кезеңдерден кейін, жұрт, халықтың басым көпшілігі [illegible] [illegible] ол елінен [illegible] келді. Басына түскен [illegible] [illegible] [illegible] елін қорғау жолдау [illegible] [illegible] келді, сондықтан деп [illegible] айтқанда [illegible] [illegible] [illegible]. Ол қазақ, мал-мүлік көп [illegible] айтып [illegible] адамдар көп [illegible] жерінің Моңғолия, Өзбекстан, Қырғызстан [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] кетті.

Қандастарымыз [illegible] елге оралған, ол енді қазақша ел басшымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], елге әртүрлі жерде басталды. Елге [illegible], содан кейін қандастарымыз онда отан-[illegible] [illegible] түсіне бастады. Жеті бабамыз айтқандай "Атамекен [illegible] - отан [illegible]" деп отанда сүйе де сөзде [illegible].

Қандастарымыз үшін елге оралу, ол елі үшін қызмет ету өте маңызды болды, сол себепті ел басшымыз Нұрсұлтан Назарбаев елге оралуға қолдау [illegible] қандастарымызға [illegible] [illegible] [illegible] ашты. [illegible] оралу процесінде тілді адамдар "олар сондықтан, елін тастап кеткендер" деп [illegible] [illegible] [illegible] тіпті басым көпшілігі деп те айтатын [illegible]. Бірақ елге оралудың маңыздылығын олар тіпті түсінбегендер. Елге оралудың басты [illegible] [illegible] [illegible]. Ал [illegible] [illegible]. Хандық дәуірден ұрпақ-

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

тағы жеті ата жүргендер, балалар ата-анасына еріп жеті бірді
ұрпаққа ұмыт қылмай жалғастырып берді. Бұдан, атуымыздың
жеті атасын білмей өсуі қазақ елі үшін теңсіздік
еді. Жеті атаны жадқа ұмыт қалдырмай бері жеті атаудың
бас анасын, бауда туысын білген. Қазақта өскен бала да
жеті атасын жатқа емес да оны тиянақ білмей өсуі, осы
күрдегі ісіне ұмыт қалдырмау еле арада деп
түсінемін, пайдаланам.

"Кең, байқаш, мол жүрсін халық" деп жазушыларымыздың
қаламы тартқан, бұның тез жолға аударылуды жатқан. Кейін
бауырластарымызға жауынды көрсетіп "Ел іргесі бауырмал еді"
деп жазуды көрсетуімізге жатыр. Ақын бұтін бір атаға
елеңімізді көрсетіп, қазақ елі сенің алтын ұя атаңыз
деп жазғанын бәрі дәлелдеді. Шоқан Уәлиханов атамыз
"Егер де орыс пен қазақ табысса мен қазаққа жанасам,
Егер орыс пен басқа ұлт ақылы табысса мен орысқа
жанасам" деп бауырластығын, ол ізінен жұртына әрі елін
пайдалан тұр. Жасым Жүсібалиновтың "Қош махаббат бала"
повестіндегі Тех ағасының Жамалдарға адамдарға көмек
беріп жүрген, бауырын берген жүрген де жаңа ұлт бала-
да жаңа адам болуда дегенді оңай көрсетіп тұр. Бұл
сенімді біз де бізді жақын жолда деп айтамыз
деп жаңа тартуымыз керек.

Қорытындылай келе жазушылардың бізді бауырмалдығы
бауыр басар бір ұлы қазақ, әрбір әдет-ғұрпына
ұстанып, оны тиімді жолы бір түрлі астарын
шешіп ету, жұртында бірге шарттар, ішкі дәстүрді, ру-
хани құндылықтарымызбен тарихымызға

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

өнер ұрпаққа жеткізу, жұртқа бірге шырқап біртұтас ел болу. Шараға келген бауырластарымызға үлкен зор алғыс айту бүкіл ұйымдастырушыларға, қатысушыларымызға, бауырластарымыздың бәрі дер білемін.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

4. „Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ..."

Сәлем, бауырым! Қалың қалай? Алыста жүрсің, отаныңда сағынып жүрсің, иә? Күн сайын өз-өзіңді жалғыз сезініп, отаныңда, туған жеріңде өткен барлық естеліктерді есіңе алып, бәлкім, жылап та аларсың. Өзінің Отанында) да жүрген адам бақытты ғой, сен де мүмкін осы бақытты да осы сәттер де сезінің келетін шығар, неге қайта оралмасқа? Алыста жүріп, қаншама естеліктерден құр қалып жатырсың. Саған деген сағынышымды жеткізу үшін, қабыл ал!

Кел, бауырым, несіне жүрсің жырақ;
Жүр ғой қалған барлығы күліп, жылап
Жыласа да, күлсе де, отанында,
Сен сияқты емес қой жүрген жырақ!
Бауырларың оуда күн санап,
Түнде сұрайды өзіңді бір жылап,
Қашан бізге айту сен жайлы,
Бір өзіңнің жүргеніңді бізден жырақ!
Сағынды ғой ата-анаң, бауырымау,
Қимайды олар жүргеніңді алыстырақ
Бауырым, кел отанға таза ауа, таза жерде
Жүретін бірге, барлығымен бір жерде!

Сенің әрбір хаттарыңды оқимын, әр хатыңның астарында отаныңа деген сағынышың, әр хатқа түскен көз жасың, барлығын түсінеміз.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ"
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

„Отан, оттан да ыстық", осы сөздің астында не жатқанын енді түсініп жатқан шығарсың. Бір сәтке еске алып көрші, екеуіміз бірге екken кішкентай бұтақтар, қазір үлкен, үлкен ағаштар болды ғой, ал, екеуіміз пошеде үйсіз қалған марғауды асырап, ол марғау қазір үлкен мысық болды. Қызық иә? Уақыт деген қандай шіркін......

Бұрынғы сәттерді есіме алсам, көзіме еріксіз жас келеді, жүрегімді бір нәрсе қысып жатқандай сезім, ал ойымда тек „неге, сол сәттерді бағаламадым?" деген ой ғана. Мені қойшы, мен Отанымда, өз туған жерімдемін. Сенші? Сен, Сен? Басқа жердің асын жеп, өзіміздің бешбармағымызды, қазы, карта, құрт, қамыздарымызды сағынған шығарсың, әр күн сайын аңсап. Ата-анаң, бауырларыңа, мені аманат қалап қалдарып кеттің, мен қашанға жүрер екенмін? Қазақ елі, сені құшақ, сен басқа елден келдің, оралмансың деп айтпайды ғой. Біздің қазақтарды білесің, әрқайсысымыз бауырмал, бір-біріміз үшін жанымызды беруге дайынбыз. Егер ондай ел болмасақ, неліктен бір шаңырақ астында 15-тен аса ұлт-өкілдері, 20 млн-нан аса адам бірге бейбіт тұрып жатырмыз? Саған айтар сөздерім өте көп, әзі жана жазып емес, Өзімнің өлең шумақтарыммен жеткізуді жөн көрдім!

Бауырым, елге орал, сағындың ғой,
Отаныңның топырағын, тамақтарын,

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ „ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Көкірегіңді сенің, теспейді ме?
Ата-анаңның күн сайын сағынғаны?
Мен кейде жылап алам, сен үшін,
Сағынамын, мойындаймын мен оны.
Жүрегім, елжіреп бастағанда
Хат жазам, қолыма алып қаламға.
Бір өзіңді есіме алған сәтте,
Көз жасымды ұстай алмай, қалам мен.
Бауырым, жүрме жырақ, қайт Отанға,
Қашанға жүресің сен, бізден жырақ?
Осы сөздерімнің барлығынан терең ой-ға батасың деп ойлаймын. Бәлкім, туған жерге оралып та қаларсың. Естен шығарма, біз сені асыға күтеміз! Сәлеммен жан бауырыңнан!

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

"Кел, бауырым, шетте жүрсің жырақ"

Отан – әр адамның осы жер бетіндегі киелі мекені. Кіндік қаның тамған, ауасын жұтып, суын ішкен киелі топырағың. Ата-бабаларымыздың біліктің күші мен найзаның ұшымен қорғаған қасиетті жері. Ал бүгінде осы киелі топырақты аңсап жүрген қаншама жан бар екені белгілі. Аңсайды, сағынады, ал Отанынан кеткісі келмейтіндер де бар. Бірақ, бұл сағынышты тек Отанынан жырақта жүргендер ғана түсінеді.

Жырақта жүрген қандастарымыз жайлы сізге түсіндіріп көрейінші. Отанынан басқа елге кетуде, мүмкін, бекер емес шығар. Бұл жайлы өзіндік із қалдыратын тарихи оқиға бар. Ал ол тарих тереңде жатыр. Тарих бетін парақтап отырып, "Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама" тарихи оқиғасы көзімізге оттай басылады. Бүгінде де жырақта жүрген қандастарымызға да осы оқиғаның түрткісі болғаны белгілі. Бытырап қашқан халық, босқын ел – сол оқиғаның көрінісі. Қазақ халқы шетаралас елдерге көше бастады. Халқымыз жан жаққа тарай бастады. Тәуелсіздік алдық, тәуелсіз мемлекет болдық. Сол күннен бастап тарихи Отанын сағынып, елге қайтып келген қандастарымыз жетерлік. Олар елдің ауасын, киелі қара топырағын сағынған жандар. Өзге елде жүру оңай емес. Өзге елде жүрген бауырларымызды сағынбай жүру бізге де мүмкін емес. "Әр қазағым – жалғызым" деген қандастарымыздың тарихи Отанына елге, қайтуын бәріміз қалаймыз.

Тарихи Отанына оралушы көштің,

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

бірақ әлі де орала алмай жүрген бауырларымыз жайлы жыр арнаған ақындарымыз да бар.

"Кел, бауырым, кешікпей кір қатарға,
Меңіреуге меңірейу тіл қатар ма?" деген ақын жолдарынан бауырларымызға деген сағынышы байқалады. Бауырларымыздың елге қайта оралуы олар үшін өздері үшін сағыныш болса, біз үшін үлкен бақыт. Тіпті оларды ұшқан құс та, аспанмен таласқан биік таулар да сағынған-ды.

"Мына таулар, мына тау сенің тауың", - дегендей ақын жолдарынан сағыныштың лебі сезіледі. Мен де жырақта жүрген бауырларымыздың елге қайтқанын қалаймын. "Отансыз адам, ормансыз бұлбұл болмайды" демекші, әр адам өз елінде өмір сүргенін қалар едім. Бұл рухани мәртебе, патриоттық рух. Қазақ деген атымызды өз елімізде жүріп асқақтату керек. Сондықтан, мен жырақтағы қандас бауырларымыз елге қайта оралса деймін. Өз Отандарында жүріп бақытты да, баянды ғұмыр кешсе деймін. Адамның ең бақытты сәттері де осы киелі мекенде өтеді. Өз елінде өмір сүрудің өзі үлкен бақыт. Ал сол бақытты барлық қандастарымыз сезінсе деймін. Тарихи Отанына қайта оралғысы келе-тіндер қайта оралса үлкен мәртебе. Оларды бәрі қуана-қуана қарсы алатыны сөзсіз.

"Әр елде сұлтан болғанша, өз еліңде ұлтан бол" деген сөзбен аяқтағым келеді. Өз еліңде ұлтан болып өмір сүргенде, бастысы туған жеріңде, киелі қара топырақта өмір сүруің.

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

«Кең, бауырым, несіне жүрсің жырақ...»

Отан ол оттан да ыстық. Отан ол жер мен күн, табиғатпен үндескен әлем, адамзат пен жануарлар әлемі. Отан ол біздің тарихымызбен үндескен өлкеміз. Отан қашанда өзінің бар болмысымен ыстық болып тұрады. Біздің Отанымыз, тарихи өлкеміз ол ешқашан қиындыққа мойынсұнбаған қазақ даласы - Қазақстан.

Бауырым өз туған жеріңнен жырақтап несіне ол жерде жүрсің? Өзге елде болуыңның себебі қандай болсада Отаныңа деген айырбастаудың жүрегіңе оңай болмағанын білемін... Қандай қайғы басыңа түсіп не себепті жыраққа кеттің екен? Өзіңде білесің ғой қаншама қазақ қандастарымыз сыр бойын асып, шет елге жыраққа кетті. Қаншама бауырымыз із-түссіз жойып болып, ізін суытты. Қаншама жаным, қаным қазақ деген Отандастарымыз қазір біреудің қол астында өз елінде сұлтан болмай, өзге елде ұлтан болып қасиетін, құнын, қадірін жоғалтып жүрген болуы да мүмкін. Өте өкінішті жанды жалындатып, өзегіңді өрттей өкінішпен жандыратын нәрсе.

Отандасым, бауырым ау қолыңнан келсе өз еліңізге, жеріңізге орал. Даласы кең байтақ, табиғаты өте ерекше, тарихының өзі бір бөлек жанды тебірентетін Отаныңнан жыраққа кетуің мүлдем дұрыс емес шешім.

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

Білесің ғой көптеген қазақ бауырларымыз басынан өткен мұндай қиыншылықты еңсеріп, келіп елімізге оралды. Олардың қолынан келсе, демек сенің де қолыңнан келері сөзсіз, оған ешқандай күмәнім жоқ. Халқымыздың қандай қонақжай халық екендігін білесің деп ойлаймын.

Мүмкін сен жұмыс табалмын деп шет елге кеткен шығарсың. Алайда сол тапқан байлықты бізден де табуға болады ғой. Мемлекетімізде өте көп жобалар бар. Қаласаң кәсіп бастаймын деп басында қаржылай көмекті мемлекетіміздің басшыларынан ала аласың. Егер жоқ ол ұнамайды десең, тіпті біз деген табиғи ресурстарға өте баймыз. Бұл дегенім табиғи ресурстарды өндіретін жерлерде де жұмыс істеуге болады. Жерім менің десең гүлдері гүлденіп жайқалып шығар, елім менің десең құстары сайрап бұлбұлдай ән салар.

Өз туған еліңе, жеріңе сол шет елдің несі жетпек ойлашы? Жай ғана елестетші немесе жай ғана ойлап қарашы тек бір сәтке ғана... Сен сәби болып дүние есігін ашқанда ғажайып бір көрініс беріп, құшағын құшақ жая ашып бауырына басқан осы туған өлкең, Отаның емес пе? Ал сенің балалық шағың ше? Оған не жетпек? Жаның, бауырың қаншама сәт, қаншама естелік, қаншама күн осы сенің туған өлкеңде орын алған, оларды қалайша тастап кете аласың? Отан оттан да ыстық

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ

дегеніміздей лапылдап тұрған оттан қарағанда Отанына, табиғатына, тарихына, жеріне, бауырларына деген махаббатын одан да ыстық болуы керек емес пе? Біз үшін жанын отқа да, суға да, тіпті оққа да тастаған ата-бабамыздың рухына деген құрмет-сый ше?

Отандасым, аманатым менің Отаным деген ұстанымымен елімізге орал. Өз еліңнен, жеріңнен жырақтама. Тәуелсіздігіміз үшін қандасқан батырларымыздың аманатын орындайық. Біз сені күтеміз, менің сөздерім сені ойландырар деп ойлаймын бауырым...

ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ "ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӘСІПОРНЫ